

Gesprek over Hermetisme

Dag Caroline,

Hallo Sylvestre en hartelijk dank voor deze uitnodiging. Ik ben zo blij mijn passie voor het werk van Louis Cattiaux en voor de traditie in het algemeen te kunnen delen.

Wel, dat gaan we meteen ervaren. Zoals gewoonlijk nemen we een woord dat regelmatig in traditionele context gebruikt wordt maar niet per se begrepen wordt of tenminste in zijn traditionele betekenis. Vandaag willen we ons focussen op het woord hermetisme. Kan je ons verduidelijken wat hermetisme betekent?

Laten we beginnen met de etymologie van het woord. Hermetisme komt natuurlijk van de Griekse god Hermes, dat overeenstemt met Mercurius in de Latijnse mythologie. Hermes is onder andere de god van de taal en de boodschapper van de goden. Cornutus (een auteur uit de eerste eeuw n.Chr.) zegt dat zijn naam afkomstig is van "mediteren over spreken", omdat hij de uitvinder van de taal is. Hermetisme is daarom verbonden met taal, met het woord, net als een hermeneut, iemand is die het woord interpreteert.

Hermetisme en Hermes, die twee zijn duidelijk met elkaar verbonden. Vanaf wanneer is er sprake van hermetisme?

Hermetisme is begonnen met het ontstaan van de wereld, zoals Emmanuel d'Hooghvorst zei. Vanaf het ogenblik dat de mens denkt, spreekt en schrijft, bestaat hermetisme. Denken, spreken en schrijven zijn drie vermogens waarover de mens beschikt en die alle drie te maken hebben met het woord: het denken is vluchtig, onuitgesproken en onzichtbaar; het spreken is vluchtig, uitgesproken en zichtbaar (of liever tastbaar, aangezien het woord een subtiel lichaam is dat het trommelvlies raakt); het schrijven is vast, uitgesproken en zichtbaar.

Denken, spreken en schrijven zijn effectief wel typisch menselijk, maar wat is het verband met hermetisme?

Wel, het doel van hermetisme is kunst, en met name poëzie. Kunst brengt materie, bijvoorbeeld het woord, tot een perfectie waarboven geen verdere perfectie mogelijk is. De dichter, de poëet, in sommige tradities profeet genoemd, legt de gedachte vast in een prachtig lichaam. We zouden kunnen zeggen dat er dan een volmaakte eenheid bestaat tussen aarde en hemel.

Ah ja, trouwens, was Hermes niet de bemiddelaar tussen goden en mensen, rennend van de ene naar de andere, met vleugels aan zijn helm en sandalen?

Jazeker. We kunnen hermetisme ook vanuit een complementaire hoek bekijken: wanneer een leek een hermetische tekst tegenkomt, moet hij weten dat deze tekst alleen toegankelijk en begrijpelijk is als hij verbonden is met de geest die hem inspireerde. Denk aan wat Paulus aan de Korintiërs vertelde: "De letter doodt, maar de geest maakt levend". Wat hij eigenlijk bedoelt is dat de letter zonder de geest een lijk, een dood lichaam is, de geest zonder de letter is een ontlichaamde en ongrijpbare ademtocht. Ook hier is de eenheid van hemel en aarde onmisbaar, en Hermes is de bevoorrechte bemiddelaar.

Ok, hoe zou je dan hermetisme definiëren?

Louis Cattiaux, de auteur van *De Hervonden Boodschap*, zegt het zo: "Hermetisme is een exacte wetenschap, en de meest tastbare die er in werkelijkheid is, dat wil zeggen, de hoogste spirituele leer, en tevens de meest weegbare en materialistische van alle wetenschappen."

Oh, maar daarstraks hadden we het toch over een kunst?

Correct, maar zoals je van één van je vorige gasten al hoorde is er geen reden om kunst en wetenschap van elkaar te scheiden. Trouwens, Emmanuel d'Hooghvorst, de volgeling van Cattiaux zegt het op de volgende manier: "Hermeneutiek is de kunst van het interpreteren van heilige teksten die geopenbaarde waarheden in verholde termen uitdrukken." Hermetisme is daarom de kern van alle tradities, van alle religies, wat die ook mogen zijn. Het is de fysieke kennis van de betekenis van de heilige teksten.

Stel nu even dat ik een hermeticus wil worden, is het dan voldoende dat ik de Schriften lees?

Nee hoor, dat is niet voldoende, want de lezer heeft alleen toegang tot de letter, die een dode letter is zolang hij niet bezield wordt door de geest van de auteur. De ware hermeticus is iemand die de Heilige Geest een lichaam gegeven heeft, die de gave van de betekenis van de Schriften van God heeft ontvangen. Hij kan dan de heilige teksten van alle tradities verstaan en zelfs, als God het hem schenkt, andere schrijven.

Wat mij verbaast, is dat in de alledaagse taal een "hermetische" tekst een volledig gesloten tekst aanduidt. Is dit een onjuiste definitie?

Er is geen tegenstrijdigheid: elke geopenbaarde tekst blijft "hermetisch" en gesloten voor hen die de gave van de geest, de gave van Hermes, niet hebben ontvangen. Alleen Hermes zal ons tot een hermeneut maken die in staat is het voorwerp van de openbaring te verstaan en tastbaar te vatten.

Het is werkelijk verrassend om deze woorden te horen: "het voorwerp van de openbaring tastbaar te vatten." Waarom klinkt dit zo onwaarschijnlijk?

Omdat men eeuwenlang geloof van kennis, van de gnosis, heeft gescheiden. De gevolgen voor onze moderne wereld zijn enorm: religieuze overtuigingen zijn vaag en sentimenteel geworden; mensen hebben het vooral over morele beschouwingen en zijn niet langer aan het zoeken omdat ze geloven dat niets hier beneden gekend kan worden. En aan de andere kant heeft men goddeloze en atheïstische wetenschappen, die steeds machtiger en gevaarlijker worden, die in staat zijn bepaalde wonderen te verrichten, terwijl de vertegenwoordigers van godsdiensten niet langer in staat zijn er te verrichten (in tegenstelling tot Jezus Christus, Mozes en anderen).

Begrijp ik het goed dat hermetisme dus de vereniging is tussen geloof en wetenschap?

Correct! Het is de experimentele, wetenschappelijke kennis van je geloof. Ik vermoed dat deze bewering gek en onwaarschijnlijk lijkt voor een cartesische en westerse geest van de 21^e eeuw. Toch is het waar, en ik geloof dat de herbevestiging van deze waarheid hoop zal geven aan zij die heimwee hebben naar hun verloren vaderland, aan hen die beseffen dat ze een medicijn nodig hebben om hun lichaam, ziel en geest te genezen, aan hen die beseffen dat de heilige en wijze Schriften een immens geheim verbergen.

Ok! En wat kan ik dan doen om een Hermeticus te worden? Zijn er bepaald technieken?

Het woord 'techniek' is gevaarlijk omdat het de indruk geeft dat iemand op eigen kracht en wilskracht kan besluiten hermeticus te worden. Net zoals men met de nodige inspanningen een universitair diploma verwerft. Nee! We moeten hier heel duidelijk over zijn: hermeticus worden vereist een goddelijke gave. De mens alleen is niet in staat de heilige Schriften te begrijpen, noch een geïnspireerde dichter te worden. Hij moet er natuurlijk naar verlangen, erom vragen en bidden om de gave te krijgen; dit zijn voorwaarden, maar het is niet voldoende.

Kan ik niet bijvoorbeeld hermetische teksten lezen? Heeft dat enig nut?

Ook al kunnen we de gave niet uit onszelf verkrijgen, toch geloof ik dat het lezen van de Schriften nuttig voor ons is: het richt onze geest op God. Het doet ons verlangen naar die gave en verduidelijkt het voorwerp van ons verlangen. De menselijke geest is zeer verstrooid (althans in mijn geval!); lezen richt hem op dit mysterie en wekt tegelijkertijd ons op om te bidden.

Kan je enkele hermetische boeken noemen?

Alle oorspronkelijke teksten van de grote godsdiensten zoals het Oude en Nieuwe Testament, de Koran, de Tao te King; de literatuur van heidense godsdiensten en nog vele andere. Ik kan er een zeer beroemde en oude noemen: De Smaragden Tafel van Hermes Trismegistus. Velen zijn er ongetwijfeld mee vertrouwd. Het is heel kort (ongeveer 20 regels) en begint met: "(Het volgende is) waar, zonder leugen, zeker en zeer waar: wat lager is, is zoals wat hoger is en wat hoger is, is zoals wat lager is. (Denk hieraan) bij het verrichten van de wonderen van de ene zaak".

Ja, inderdaad, deze tekst wordt heel vaak geciteerd. Toch lijkt hij nogal raadselachtig. De auteur lijkt zichzelf aan het begin te herhalen: "waar, zonder leugen, zeker en zeer waarachtig"?

Ah, ik ben blij dat je het vraagt, want dit begin van de Smaragden Tafel wordt vaak verkeerd begrepen. Gérard Dorn, een 16e-eeuwse Belg, volgeling van Paracelsus, heeft deze tekst meesterlijk becommentarieerd. Hij legt uit dat waarheid niet altijd zonder leugen is. De twee, waarheid en leugen, zijn in onze fysieke wereld met elkaar verweven. De hermeticus moet de waarheid precies van haar onwaarheid ontdoen door een metafysische of spagyrische operatie, of, eenvoudiger gezegd, door de scheiding van het zuivere van het onzuivere. Zodra deze metafysische scheiding heeft plaatsgevonden, met Gods hulp natuurlijk, wordt de zaak zeker, dat wil zeggen, tastbaar ervaren. Het unieke medicijn dat daaruit voortvloeit, is zeer waarachtig en verricht wonderen. Deze eerste zin van de Smaragden Tafel vat de hermetische wetenschap treffend samen.

Waw! Effectief, men zou dit echt verkeerd begrijpen zonder de juiste commentaren. Terug even naar Louis Cattiaux en zijn werk. Wat is het verband tussen hermetisme en De Hervonden Boodschap?

Wel, Cattiaux was een hermeticus. Dat is duidelijk. Zijn volgeling, Emmanuel d'Hooghvorst, bevestigde dit ook. Ikzelf ben onwetend natuurlijk, maar ik geloof het op basis van mijn intuïtie en studie. Je kan het zelf ook ervaren dat De Hervonden Boodschap een buitengewoon boek is.

Hoezo?

Wel, ten eerste omdat de vorm zich leent voor waarzeggerij, waardoor het als een orakel bevraagd kan worden. Ten tweede omdat de taal actueel is en daardoor gemakkelijker te lezen is. Ik zou zeggen dat elke lezer er maar zijn eigen mening over moet vormen.

En hoe raad je aan om dit te doen dan?

Ik denk minstens aan twee manieren om het te benaderen: door het met een briefopener te ondervragen, zoals je in jouw videos al doet. Als het boek reageert, ontstaat er een dialoog tussen het boek en de lezer, wat een concrete en krachtige ervaring is en het bewijs dat de geest van de auteur om ons heen dwaalt. De tweede manier om het te benaderen: vergelijk het met andere heilige boeken. Dit advies werd mij trouwens 30 jaar geleden gegeven en het is een magnifieke sleutel, en bovendien een fascinerende studie, namelijk de wijze geschriften van alle volkeren, van alle tijdperken met elkaar te vergelijken, en je zult zien in hoeverre de Enige Waarheid daarin verborgen ligt, in hoeverre alle auteurs hetzelfde mysterie hebben ervaren. En dit mysterie is dat van het hermetisme.